

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys [Suomen Fysioterapeutit ry]

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Asiakirjasta puuttuu kohta, jossa voisi antaa yleisiä kommentteja, joten annamme ne tässä kohdassa. Kiitämme ohjausryhmää ja apuvälineryhmäkohtaisia pienryhmiä hyvästä työstä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelujen kehittämiseksi ja luovutusperusteiden päivittämiseksi. Kannatamme ko. asiakirjojen yhdistämistä. Lausuntokierrokselle lähetetty luonnos vaikuttaa yleisesti vielä kaipaavan viimeistelyä tekstin selkiyttämässä ja kielenhuollossa. Lopullisen version ulkoasuun on myös syytä kiinnittää huomiota luettavuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi.

Sivulla 6 esitetään hoitoon pääsyyn koskevat säännökset, joita noudatetaan potilaan tarvitessa apuvälinepalveluita tai kun niiden tarvetta arvioidaan. Arvion tekee laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja siirtymäajalla 31.8.2027 saakka myös nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt, joilla on tehtävään riittävä osaaminen ja kokemus. On tarpeellista korostaa, että kaikilla hoidon tarpeen arvioijilla tulee olla osaamista ja kokemusta myös apuvälineasioihin liittyen niin, että asiakas ohjautuu tarvittavan asiantuntemuksen omaavalle ammattihenkilölle.

Stilisointi s. 6: hoidon ohjattu > ohjattu hoitoon

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla on tarkemmin kuvattu eri palveluiden ja tukimuotojen myöntämisen perusteita: [linkki ko.sivulle](#).

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi: Lisätietoja Kelan verkkosivuilta: [ko.sivun linkki](#)

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Epäselväksi jää, mitä tarkoittaa, että hyvinvointialue hankkii sopivat ja riittävät apuvälineet sekä miten näiden tarve arvioidaan.

Esimerkiksi mikäli lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineen perusteet eivät täyty asiakkaan kohdalla säädettyyn hoitovuoteen suhteen, hankkiiko asumispalveluyksikkö vai hyvinvointialue vai asiakas itse ko. vuoteen?

Yleensä hoitovuoteesta hyötyy nimenomaan työntekijä, koska vuoteen saa säädettyä sopivaan työskentelykorkeuteen. Nykyisessä ko. asiakirjan versiossa työntekijöiden tarvitsemat ergonomiapuvälineet on mainittu ko. termillä erikseen ja että ne ovat hoitavan tahon vastuulla. Työturvallisuuslaista tulevaa työnantajan vastuuta hankkia esim. nostamisen ja siirtymisen apuvälineitä tulisi avata tässäkin selkeästi: missä tilanteissa myönnetään ja missä tilanteissa edellytetään, että työnantaja hankkii apuvälineet ergonomisin/työsuojelullisin perustein? Asia jää luonnoksessa hieman epäselvästi ilmaistuksi.

Ehdotuksena on, että laatusuositukseen lisätään lauseet: Työnantaja on työturvallisuuslain 8 § (23.8.2002) mukaan velvollinen huolehtimaan

työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä mm. huolehtimalla riittävästä työvälineistä. Apuvälineet työturvallisuudeksi ja ergonomian tueksi hankkii työnantaja. (Lauseet nykyisestä asiakirjasta s. 187)

Kentältä on noussut kysymys siitä, kuka on oikeutettu lukemaan hyvinvointialueen ja asumisyksiköiden ostopalvelun tuottajan välisen sopimuksen/sääntökirjaa ja toisaalta kirjauksia asiakkaalle päätetyistä lääkinällisen kuntoutuksen apuvälinetarpeista?

Ehdotamme lisättäväksi kirjausta, että em. asiakirjat tulisi olla asiakkaan apuvälineasioista vastaavien apuvälineasiantuntijoiden ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten saatavilla asiakasta koskevien asioiden hoitamisessa ja apuvälineiden käytön seurannan arvioinnin mahdollistajana.

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi: Apuvälineen arvioinnissa apuvälineen kokeilu on uudelle apuvälineen käyttäjälle mahdollisuus havaita, miten apuväline toimii hänen arjessaan ja eri toimintaympäristöissä.

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi: Henkilön oma toimintaympäristö pitää sisällään fyysisen (kuten esim. esteettömät kulkuväylät, opasteiden selkeys tai hyvä kuulemisen ympäristö) ja sosiaalisen (kuten esim. asenteet, ihmissuhteet, palvelut) toimintaympäristön.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi:

Apuvälinepalveluissa apuvälineen käytön ohjaamisen osaamisella ja apuvälineiltä vaadittavilla säädöksillä varmistetaan potilas- ja laiteturvallisuutta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijän tulee ilmoittaa apuvälineiden käytön yhteydessä tapahtuvista vaaratilanteista esihenkilölleen...

...vaaratilanneilmoitus organisaation sisällä...

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Henkilöstön apuvälineosaamisen varmistamista ei ole määritelty tarkemmin. Mitkä ovat toimenpiteet henkilöstön apuvälineosaamisen varmistamisessa ja miten varmistutaan siitä, että jokainen esim. asumisyksikön apuvälineitä käyttävä työntekijä on perehtynyt niistä jokaisen käyttöön?

Lisäsehdotus: Varmistaa henkilöstön apuvälineosaaminen mm. riittävällä koulutuksella ja perehdyttämisellä sekä nimeämällä apuvälinevastaavat/-perehdyttäjät toimintayksikköön.

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi:

Vastaa apuvälineen käytöstä aiheutuvista kustannuksista (esim. sähkönkulutus)

Korvaa käyttöohjeiden vastaisen käytön tai huolimattomuuden aiheuttamat korjauskustannukset tai korvata kadonnut apuväline apuvälineen arvon alenema huomioiden. Myös alle 18-vuotias on korvausvelvollinen.

Perehtyy avustettavan henkilön apuvälineisiin ja niiden käyttöohjaisiin.

Korvaa käyttöohjeiden vastaisen käytön tai huolimattomuuden aiheuttamat korjauskustannukset tai korvata kadonnut apuväline apuvälineen arvon alenema huomioiden, silloin kun rikkoutuminen tai häviäminen on aiheutunut avustajan toiminnasta.

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Sana "viiveettä" ehdotetaan korvattavaksi sanalla "välittömästi".

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Ilmaus "suurten ja painavien" on epämääräinen ja esimerkiksi on nostettu todennäköisesti suurin ja painavin apuväline.

Tähän tulisi määrittää tarkemmin mikä on suuri ja painava. Samalla tulisi huomioida myös apuvälineen kuljetuksessa oleva vahingoittumisriski, jos se kuljetetaan väärin esim. muuton yhteydessä.

Lisäys: ... asiakas kuljettaa apuvälineen itse kotiin, jos se on mahdollista tavanomaisilla kuljetusvälineillä (esimerkiksi julkinen kulkuväline tai henkilöauto) eikä ole vaaraa apuvälineen rikkoutumisesta tai asiakkaan turvallisuuden vaarantumisesta.

Jos asiakas muuttaa, lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen kuljetus ja siihen liittyvät kustannukset ovat asiakkaan vastuulla, paitsi kun kyseessä on erityisen hankalasti muutettava tai arvokas apuväline.

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Pykälän numero puuttuu: Palvelusetelin käyttö on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) §:n perusteella asiakkaalle maksuttomaksi, eikä sen käytöstä saa syntyä asiakkaalle omavastuusuutta.

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi: Tukituotteiden mitan oton

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tekstissä on suositus: Suositellaan käytettäväksi THL:n suositusten mukaista yleistä toimintakykymittaria.

Tämän hetkisen tiedon mukaan THL:n tietokanta päättyy, joten ko. toimintakykymittari tulisi olla esim. liitteenä tai muulla tavoin saatavilla, jos siihen viitataan tekstissä.

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi:

Lisäksi proteesin käyttäjän kyky...

Proteesin korjaus-/huolto-/uusintatarpeen...

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi: Proteesin korjaus-/huolto-/uusintatarpeen...

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi: ...kaljuuntuneen pään suojaksi.

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi:...useimmiten...

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Stilisointi:

tekstissä vaihtelee kirjoitusasu, korjaukset yhdenmukaiseen muotoon esim. : sähköpyörätuolin/ -
mopon

(esim. ympäristön huomiotta jättäminen ja/tai kognition ongelmia)

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi: vrt. edellinen kohta tekstissä vaihtelee kirjoitusasu, korjaukset yhdenmukaiseen muotoon
esim. : sähköpyörätuolin/ -mopon

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi: (prismalasis, sumutus-/peittolasit, piilolasit).

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi: ... kuten liikkumisessa ja asioinnissa.

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

stilisointi: Kohtaan kuuluvat laitteet, jotka siirtävät ääntä sähköisesti lähettimen ja vastaanottimen välillä, kuten äänensiirtojärjestelmät ja ryhmäkuuntelulaitteet.

kuulovika > kuulovamma

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrennit?

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

Ei, miksi? [Tulee varmistaa, että niitä apuvälineitä, joita ei ole saatavilla tavanomaisina kuluttajatuotteina on saatavilla lääkinnällisenä apuvälineenä yksilöllisen tarpeen mukaan.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

Ei, miksi? [Tulee varmistaa, että niitä apuvälineitä, joita ei ole saatavilla tavanomaisina kuluttajatuotteina on saatavilla lääkinnällisenä apuvälineenä yksilöllisen tarpeen mukaan esim. pystykahvainen juustohöylä.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkodon poistimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

Ei, miksi? [Tulee varmistaa, että niitä apuvälineitä, joita ei ole saatavilla tavanomaisina kuluttajatuotteina on saatavilla lääkinnällisenä apuvälineenä yksilöllisen tarpeen mukaan.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

Ei, miksi? [Tulee varmistaa, että niitä apuvälineitä, joita ei ole saatavilla tavanomaisina kuluttajatuotteina on saatavilla lääkinnällisenä apuvälineenä yksilöllisen tarpeen mukaan.]

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

Ei, miksi? [Tulee varmistaa, että niitä apuvälineitä, joita ei ole saatavilla tavanomaisina kuluttajatuotteina on saatavilla lääkinnällisenä apuvälineenä yksilöllisen tarpeen mukaan.]

Partanen Katri
Suomen Fysioterapeutit - Finlands Fysioterapeuter ry